

J. TUČAN, *Dvije dame*

U XVIII. st. spominju se u selu dvije kule, a uz more su opat Grubišić te makarske obitelji Ivanišević i Lučić-Pavlović sagradili barokne ladanjske vile. — U zaseoku Pašalići nalaze se renesansna crkva Sv. Mihovila i crkva Sv. Kate s romaničkom tranzenom, uzidanom na pročelju.

LIT.: N. Božanić-Bezić, Arheološki nalaz na groblju u Tučepima, Prilozi — Dalmacija, 1962. — *Ista*, Srednjovjekovna crkva sv. Jurja u Tučepima, Peristil, 1963, 5. — *Ista*, Kule u Makarskom primorju, Makarski zbornik, I, Makarska 1970—1971, str. 319. N. B. B.

TUČAN, Jasenka, tapiseristica (Slavonski Brod, 4. VIII. 1947). Diplomirala na Pedagoškoj akademiji u Rijeci 1982 (J. Diminić). Od 1987.

D. TURATO, stambene zgrade u Omišlju

živi u Belgiji (Liège). U početku se bavila macraméom (poslije 1970), ističući elementarnost materijala i slobodne ritmove čvorova. Slijede tapiserije bliske informelu, naglašenih strukturalnih i taktilnih vrijednosti površine (*Sprudovi*, *Obluci*). Poslije 1977. tapiserije se osamostaljuju u prostoru, postaju objekti ili instalacije (*Premoštenje*). Oko 1982. tkanje postaje plošno, a crtež i boja sve važniji. Ciklus *Dama s jednorogom* post-modernistička je reinterpretacija kasnogotičke franc. tapiserije nadahnute srednjovj. legendom (*San jednoroga*, *Dvije dame*, *Zlosretni susret*). — Samostalno je izlagala u Zagrebu, Trogiru, Beogradu, Rovinju, Poreču, Slavonskome Brodu, Arandelovcu, Torinu, Milanu, Parizu, Clunyju, Liègeu i Bruxellesu.

LIT.: Z. Golob, Jasenka Tučan (katalog), Zagreb 1974. — K. Prijatelj, Jasenka Tučan (katalog), Split 1978. — T. Maroević, Jasenka Tučan (katalog), Poreč 1982. — V. Bužanić, Z. Rus, J. Depolo i V. Maleković, Jasenka Tučan (katalog), Zagreb 1986. — J. Depolo, Tapiserija u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1988. — J. Depolo, Jasenka Tučan — Izložba tapiserija *Lepeze* (katalog), Zagreb 1993. R.

TUDOR, Mladen, fotograf (Split, 29. XI. 1935). Završio Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1955. Bio je fotoreporter u izdavačkoj kući »Vjesnik« 1957—74. Od 1960. putuje domovinom i svijetom, te snima život i ljude na način life-fotografije. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Splitu, Novome Mestu, Đakovu i Ljubljani. Među knjigama što ih je opremio fotografijama ističe se *Sinjska alka* (Beograd 1987).

TUDJINA BADURINA, Marina → BADURINA TUDJINA, MARINA

TUHELJ, selo u Hrvatskom zagorju, S od Klanjca. Župna crkva Sv. Marije jednobrodna je kasnogotička građevina, više puta pregrađivana. Poligonalno svetište, s prigradenom sakristijom, poduprto potpornjima, presvođeno je križnim svodom. Uz glavno pročelje nalazi se kasnobarokni zvonik. Potporni piloni u brodu (ugrađeni nakon potresa) tvore bočne niše nalik na plitke kapele; na njima počiva novi križni svod. Ulazna su vrata od kovana željeza (1805). U crkvi se nalazio vrijedan barokni namještaj iz razdoblja XVII—XIX. st. (tri barokna oltara, klasicistička propovjedaonica); kaleži su iz 1616. i 1774, tri rokoko ciborija iz 1690. Veliko brončano »Raspeće« rad je A. Augustinčića (1942). Na crkvi su dva kamena ranobarokna kipa: »Tužni Krist« (prenesen s pila) i Pietà. Na zvoniku su bila zvona iz 1636 (majstor Michael Men...), 1667. i 1737 (iz Zagreba). — U kapeli Sv. Josipa (1721) oltar s likom donatora J. M. Augustića (1733).

LIT.: G. Szabo, Spomenici kotara Klanjec i Pregrada, VjHAD, 1912, str. 233—234. — *Isti*, Kroz Hrvatsko Zagorje, Zagreb 1939, str. 41. — L. Dobronić, Kovane rešetke na arhitektonskim spomenicima sjeverne Hrvatske, Arhitektura, 1953, 4, str. 48. — D. Baričević, Pregled spomenika drvorezbarstva i skulpture XVII. i XVIII. stoljeća u najzapadnijem dijelu Hrvatskog zagorja, Ljetopis JAZU, 1969, 73. — A. Horvat, Pregled spomenika kulture s područja općine Klanjec, Kaj, 1979, 3. — D. Vukičević-Samaržija, Gotičke crkve Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1993. A. Ht.

TUK, Sunčanica, slikarica (Sarajevo, 31. III. 1944). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1971 (Š. Perić). U početku slika apstraktne slike s asocijativnim elementima (*Kompozicija I*, 1972). Od osamdesetih godina, zaokupljena problematikom primarnoga slikarstva, stvara slike-objekte i objekte-instalacije (*Konstrukcija*, 1987; *Diptih*, 1990; *Niz*, 1994). — Samostalno izlagala u Koprivnici, Varaždinu, Bjelovaru, Zagrebu, Čakovcu i Velikoj Gorici.

LIT.: I. Šimat Banov, Sunčanica Tuk (katalog), Koprivnica 1989. — M. Špoljar, Sunčanica Tuk (katalog), Čakovec 1993. — N. Beroš, Sunčanica Tuk (katalog), Velika Gorica 1994. K. Ma.

TUMBA, brežuljak s ruševinama utvrde pokraj sela Brgat Gornji nedaleko od Dubrovnika. Podignuta je 1430. u suhozidu, a učvršćena prema nacrtu Onofrija della Cave jarkom i drvenom kulom 1441, te nadozidana 1451. Francuzi je obnavljaju 1809, nazvavši je *Fort Delgorgue*, a Austrija je održava do kraja XIX. st.

LIT.: L. Beritić, Problemi zaštite i spasavanje urbanističkih cjelina i utvrda na području bivše Dubrovačke Republike, Zbornik zaštite spomenika kulture (Beograd), 1963, 14. J. Bil.

TURANJ NA KORANI, prigradsko naselje Karlovca na desnoj obali Korane. Njegov se postanak vezuje uz gradnju drvene kule 1582, kojoj je bila svrha obrana novoizgrađenoga mosta preko Korane i održavanje predstraže pred novopodignutom karlovačkom tvrđavom. Oko kule se razvija »palanka« za smještaj vojnika, opkoljena jarkom i palisadama. U prvoj pol. XVIII. st. mjesto drvene podignuta je zidana kula, a oko nje drvene zgrade za smještaj vojske. — Naselje je stradalo u ratu 1991—92.

LIT.: Z. Horvat i M. Kruhek, Stari gradovi i utvrđenja u obrani Karlovca u XVI. i XVII. stoljeću, u knjizi: Karlovac 1579—1979, Karlovac 1979, str. 74—75. — *Isti*, Graditeljska baština karlovačkog Pokuplja, Karlovac 1993. M. Kru.

TURATO, Darko, arhitekt (Omišalj, 18. VI. 1935). Studij arhitekture završio u Zagrebu 1962. Radi u Građevno-projektnom zavodu u Rijeci. Pretežno projektira ugostiteljsko-turističke objekte i stambena naselja. U turističkom naselju Ad Turres u Crikvenici (1970) vješto oblikuje krovne plohe važne za jadransko podneblje te rabi tradicionalni materijal (kamen); hotel »Selce« u Selcu (1985) projektira u duhu mediteranske arhitekture, sa sretno izabranim modularnim odnosima na vanjštini i u unutrašnjosti.

Projektirao dogradnju i preuređenje hotela »Miramare« u Crikvenici (1987). Autor je stambenih nizova u Bakru (1977), Sv. Lucije u Kostreni (1977), u Omišlju (1979), te stambeno-poslovnoga centra i autobusnoga kompleksa u Novom Vinodolskom (1994).

LIT.: A. Pasinović, Tri laste čine proljeće, Vjesnik, 5. X. 1971. — Ista, Aktualni trenutak arhitekture SR Hrvatske, Sintesa, 1971, 21–22. — Arhitektura 70-ih godina u Hrvatskoj, 17. Zagrebački salon (katalog), Zagreb 1980. Ra. Mat.

TURČIĆ, Ksenija, slikarica (Zagreb, 6. II. 1963). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1988. Radi prostorne instalacije (*Bez naslova*, 1989; *Intimni naslov: Fin de siècle*, 1990; *Expatio*, 1993; *Do ut des*, 1995), u kojima umnažanjem u prostoru i igrom s perspektivom jedinstvenu sliku rastvara u niz lebdećih predmeta. — Samostalno je izlagala u Zagrebu (1988, 1989, 1990, 1993, 1995).

LIT.: L. Kovač, Teritorij (katalog), Zagreb 1992. — N. Beroš, Expatio (katalog), Zagreb 1993. — M. Lučić, »Do ut des« — instalacije (katalog), Zagreb 1995. V. G. Č.

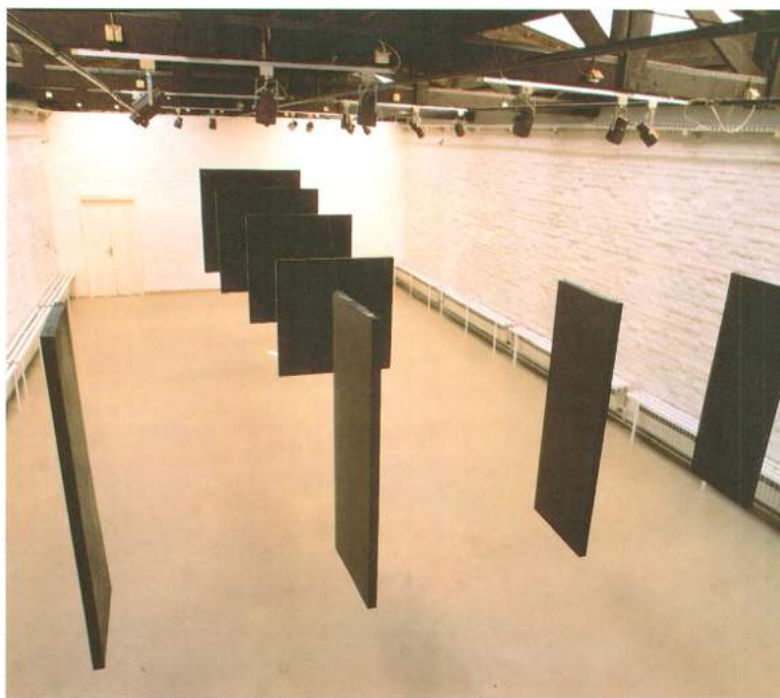
TUREN → GORICA SVETOJANSKA

TURINA, Drago, scenograf (Virje, 6. V. 1943). Kazališne scenografije radi od 1965. pretežno za zagrebačka kazališta, najprije studentska, potom Teatar ITD (A. Šoljan, *Dioklecijanova palača*, 1969), HNK (W. Shakespeare, *Timon Atenjanin*, 1973; R. Marinković, *Kiklop*, 1976; W. A. Mozart, *Figarova svadba*, 1991), Dramsko kazalište Gavella (P. Shaffer, *Amadeus*, 1981; W. Shakespeare, *San ivanjske noći*, 1984) i Zagrebačko kazalište mladih te za kazališta u Dubrovniku, Splitu i Osijeku. Scenski prostor oblikuje u likovni predmet nerazdvojitiv od cjeline predstave. Njegovi su radovi uvršteni u monografije svjetske scenografije (R. Hainaux i N. Leclercq, *Stage Design Throughout the World*, 1970–75, Bruxelles, London 1976) i važne stručne časopise (*Theatre Crafts*, siječanj 1984). Na filmu djeluje od 1971 (*Mirisi, zlato i tamjan* A. Babaje, 1971; *Izbavitelj* K. Papića, 1976).

LIT.: T. Kožarić, Univerzalna slika svijeta, u pohvalu scenografu, LL, 1973, 2–3. — Repertoar hrvatskih kazališta, 1840–1860–1980, I. i II, Zagreb 1990. V. Fo.

TURINA, Vladimir, arhitekt (Banja Luka, 6. II. 1913 — Zagreb, 22. X. 1968). Diplomirao na Tehničkome fakultetu u Zagrebu 1936. Od 1946. predavač, a potom profesor na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu. God. 1964. predavao na sveučilištu Charlottenburg u Berlinu te vodio seminar za arhitekturu na Internationale Sommerakademie für bildende Kunst. — Njegova arhitektonska ostvarenja, riješena u duhu funkcionalističkih principa, odlikuju se individualnim pristupom arhitektonskom zadatku. Istaknuo se svojim studijskim rješenjima kazališnih zgrada i originalnim zamislima u oblikovanju. Realizirani su mu projekti za vlastitu vilu u Jurjevskoj ul. 60 (1939), stadion u Maksimiru (1946–62), stambenu zgradu u Križanićevoj ul. (1955–57) te Centar za zaštitu majke i djeteta u Klaićevoj ul. (1956) — u Zagrebu. Sudjelovao je na mnogobrojnim natječajima od kojih su važni oni za zgradu primorske banovine u Splitu (1937, s N. Despotom i V. Vrbanićem); Obrtnu komoru u Zagrebu (III. nagrada, 1937); zgradu uprave monopola (II. nagrada, 1938), palaču »Albanija« (otkup, 1938) i Državnu operu (I. nagrada, 1940, s H. Gottwaldom) — u Beogradu; Sveučilišnu kliniku na Šalati (I. nagrada, 1941, sa Z. Tišinom), športski park na Savi (II. nagrada, 1941) — u Zagrebu; stadion na Banjici (I. nagrada, 1947) i zgradu CK (otkup, 1947) — u Beogradu; civilno zletište u Botincu kraj Zagreba (1948); plivalište u Rijeci (1949); neboder u Ilici 1 (IV. nagrada, 1954), urbanistički plan središta Zagreba (1958), upravnu zgradu Zagrebačkog velesajma (I. nagrada, 1962) — u Zagrebu; opću bolnicu u Mostaru (1962), kazalište u Zenici (1963). — Piše o problemima arhitekture i urbanizma ističući humanističku koncepciju prostora nasuprot uniformnoj i serijskoj arhitektonskoj produkciji. Svoje projekte izlagao u Zagrebu 1950. i 1956; sudjelovao na izložbama športske arhitekture u Londonu 1948, Stockholmu 1949, Helsinkiju 1952, na IV. bijenalu u São Paulu 1957. i XI. trijenalu u Milanu 1957.

BIBL.: O novom tipu suvremenog kazališta, Građevinski vjesnik, 1940, 4 i 5; Izgradnja Sveučilišnih klinika. Nekoliko sugestija povodom natječaja, Tehnički vjesnik, 1941, 7–12;

K. TURČIĆ, *Expatio*

Stadion u arhitekturi, Arhitektura, 1947–48, 4–6; *Ideas and proposals for a new sporting architecture*, Zagreb 1949; *Postoje li u arhitekturi autorska prava*, Telegram, 8. III. 1963; *Humanizam i antihumanizam novovjekog urbanizma*, ibid., 22. III. 1963; *Sudar dviju sudbina*, ibid., 29. III. 1963; *Eventualno ka cilju*, ibid., 12. IV. 1963.

LIT.: R. Nikšić, Uz izložbu arhitekta Vladimira Turina, Arhitektura, 1957, 1–6. — N. Segvić, Teška adaptacija istinski stvaralačke ličnosti, Vjesnik, 29. X. 1968. — R. Nikšić, In memoriam Vladimir Turina 1913–1968, Telegram, 1. XI. 1968. — M. Vodička, Vladimir Turina, čovjek i arhitekt, Arhitektura, 1968, 99–100. — A. Pasinović, Vladimir Turina (katalog), Zagreb 1969. — Ž. Domljan, Arhitekt Vladimir Turina, ŽU, 1969, 9. — Ista, Poslijeratna arhitektura u Hrvatskoj, ibid., 1969, 10. — T. Premerl, Zdravstveni objekti i projekti hrvatske međuratne arhitekture, Arhitektura, 1975, 152–153. — Ista, Pobjeda moderne, Arhitektura, 1976, 156–157. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, ibid., 1986, 196–199. — T. Premerl, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1989. — D. Tišek, Arhitektonski natječaji u Splitu, Split 1994. Ž. D.

TURISTIČKA ARHITEKTURA, gradnja hotela, vila, pansiona i kampova, a potom i turističkih stambenih naselja i marina, namijenjenih gostima. Razvija se u XIX. st.; u poč. prevladava lječilišni i oporavni turizam pa se izgradnja smješta uglavnom uz ljekovita vrela u unutrašnjosti zemlje. U Daruvaru kraj dvorca izgrađenoga u XVIII. st. Jankovići u parku na rim. temeljima građe Antunovu kupku, a 1810–18. Ivanovu kupku. U drugoj pol. XIX. st. u Lipiku se u perivoju gradi kupalište i tzv. veliko svratište.

V. TURINA, Centar za zaštitu majke i djeteta u Zagrebu

